

EFNISTAKA Í HROSSADAL Í MOSFELLSBÆ

Álit Skipulagsstofnunar um mat á umhverfisáhrifum

HELSTU NIÐURSTÖÐUR

Það er niðurstaða Skipulagsstofnunar að gera megi ráð fyrir að umferð efnisflutningabifreiða muni hafa í för með sér töluvert ónæði fyrir dvalargesti frístundabyggð við frístundabyggð við Silungatjörn, Krókatjörn, Myrkurtjörn og Selvatn vegna fyrirhugaðrar efnistöku í Hrossadal. Auk þess geti þungaflutningar vegna efnistöku haft í för með sér töluverða breytingu hvað varðar umferðaröryggi og slyshættu á og við Nesjavallaveg. Skipulagsstofnun telur því mikilvægt að í framkvæmdaleyfi sé sett ákvæði um samráð við Vegagerðina um að gera þurfi nauðsynlegar endurbætur á Nesjavallavegi vegna aukinnar umferðar þannig að umferðaröryggi versni ekki miðað við núverandi aðstæður.

Skipulagsstofnun telur að ekki hafi verið sýnt fram á í matsskýrslu hver verði áhrif hávaða frá sprengingum og annarri starfsemi á efnistökusvæðinu í frístundabyggðinni. Stofnunin telur að áður en aðalskipulagi verði breytt og framkvæmdaleyfi er veitt sé mikilvægt að gerðar séu tilraunir með sprengingar í því námusári sem fyrir er á svæðinu til þess að mæla titringsáhrif og hljóðstig í frístundabyggðinni. Með ákvæðum í framkvæmdaleyfi er að mati Skipulagsstofnunar unnt að setja skilyrði sem tryggja að hávaði frá sprengingum og annarri starfsemi á efnistökusvæðinu verði viðunandi í frístundabyggðinni.

Skipulagsstofnun telur að fyrirhuguð framkvæmd muni hafa nokkuð neikvæð áhrif á landslag, útvist og gróður en hvorki veruleg áhrif á fugla og loftgæði né vera líkleg til að hafa mengunaráhrif á grunn- og neysluvatn, enda verði gerðar strangar kröfur í starfsleyfi um meðferð mengunarefna.

Skipulagsstofnun telur að hvernig til tekst um áhrif framkvæmdarinnar og starfsemi sem henni fylgir á umhverfið sé háð verktilhögun og mótvægisáðgerðum sem kynnt hafa verið við meðferð málsins.

1	INNGANGUR.....	3
1.1	Athugun Skipulagsstofnunar.....	3
1.2	Gögn lögð fram við athugun Skipulagsstofnunar.....	3
2	FRAMKVÆMD og markmið	4
3	NIÐURSTAÐA um mat á umhverfisáhrifum	5
3.1	Áhrif á menn og samfélag	5
3.1.1	Áhrif á hljóðvist	5
3.1.1.1	Áhrif starfsemi á efnistökusvæðinu á hljóðvist.....	5
3.1.1.2	Áhrif efnisflutninga á hljóðvist	6
3.1.2	Áhrif á loftgæði.....	6
3.1.3	Sjónræn áhrif og áhrif á landslag	7
3.1.4	Óhappa- og slyshætta vegna efnisflutninga	7
3.1.5	Áhrif á útivist	8
3.1.6	Áhrif á grunn- og neysluvatn	9
3.1.7	Eignarhald á landi	9
3.2	Áhrif á gróður og dýralíf	9
3.3	Staða skipulags og leyfisveitinga	10
4	Niðurstaða Skipulagsstofnunar	11

1 INNGANGUR

1.1 ATHUGUN SKIPULAGSSTOFNUNAR

Þann 14. júlí 2007 sendi Alta ehf. frummatsskýrslu um efnistöku í Hrossadal í landi Miðdals í Mosfellsbæ til athugunar hjá Skipulagsstofnun, samkvæmt lögum um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000 m.s.b.

Framkvæmdin og frummatsskýrslan voru auglýst opinberlega þann 16. ágúst 2007 í Lögbirtingablaðinu, Morgunblaðinu og Fréttablaðinu. Frummatsskýrsla lá frammi til kynningar frá 16. ágúst til 27. september 2006 á eftirtöldum stöðum: Á bæjarskrifstofu Mosfellsbæjar og á bóksafni Mosfellsbæjar, í Þjóðarbókhöðunni og hjá Skipulagsstofnun. Frummatsskýrslan var aðgengileg á heimasíðum Alta ehf: www.alta.is og Fjölhönnunar: www.fjohlönnun.is. Skipulagsstofnun leitaði umsagnar Mosfellsbæjar, Fornleifaverndar ríkisins, Heilbrigðiseftirlits Kjósarsvæðis, Landsnets, Orkuveitu Reykjavíkur, Umhverfisstofnunar og Vegagerðarinnar. Á kynningartíma bárust Skipulagsstofnun 10 athugasemdir. Skipulagsstofnun sendi umsagnirnar og athugasemdirnar til Alta ehf.

Þann 9. maí 2007 sendi Strókur ehf. matsskýrslu um efnistöku í Hrossadal í Mosfellsbæ til Skipulagsstofnunar og var óskað eftir álitum stofnunarinnar á mati á umhverfisáhrifum framkvæmdarinnar.

1.2 GÖGN LÖGÐ FRAM VIÐ ATHUGUN SKIPULAGSSTOFNUNAR

Frummatsskýrsla. Efnistaka í Hrossadal í landi Miðdals í Mosfellsbæ. Mat á umhverfisáhrifum. Frummatsskýrsla. Ágúst 2006.

Önnur gögn: Skýrslur og greinargerðir tengdar mati á umhverfisáhrifum.

Umsagnir bárust frá:

- Mosfellsbæ með bréfi dags. 30. september 2006.
- Fornleifavernd ríkisins með bréfi dags. 23. ágúst 2006.
- Heilbrigðiseftirliti Kjósarsvæðis með bréfi dags. 4. september 2006.
- Landsneti með bréfi dags. 4. september 2006.
- Orkuveitu Reykjavíkur með bréfi dags. 1. september 2006.
- Umhverfisstofnun með bréfi dags. 11. september 2006.
- Vegagerðinni með bréfi dags. 6. september 2006.

Athugasemdir bárust frá:

- Björk Gísladóttur o.fl. með bréfi dags. 26. september 2007.
- Eigendum að frístundahúsi, Hamrabrekku í landi Miðdals II, með bréfi dags. 19. september 2006.
- Elínu og Brynju Guðmundsdætrum með bréfi dag. 25. september 2006.
- Erlendi Jónssyni o.fl. með bréfi dags. 16. september 2006.
- Félagi landeigenda við Selvatn með bréfi dags. 19. september 2006.
- Halldóri Sigurðssyni með tölvupósti dags. 26. september 2006.
- Lögmansstofunni Lögmál, f.h. Gunnars Dungal ábúanda að Dallandi, Mosfellsbæ með bréfi dags. 26. september 2006.
- Reiðveganefnd í Kjarlapingi hinu forna, með bréfi dags. 23. september 2006.
- Sumarhúsa eigendum og landeigendum við Krókatjörn, Myrkurtjörn og Silungatjörn, undirskriftarlisti með alls 22 nöfnum, með bréfi dags. 26. september 2006.
- Öldu Bragadóttur o.fl. einstaklingum með bréfi dags. 22. september 2006.

Matsskýrsla: Efnistaka í Hrossadal í landi Miðdals í Mosfellsbæ. Mat á umhverfisáhrifum. Matsskýrsla. Apríl 2007.

2 FRAMKVÆMD OG MARKMIÐ

2.1 Efnistaka og efnistökusvæði

Fyrirhugað efnistökusvæði er norðan Nesjavallavegar, um 5 km austan við vegamót Hafravatnsvegar og Nesjavallavegar. Á milli efnistökusvæðisins og Nesjavallavegar liggur aðveituæð Orkuveitu Reykjavíkur og háspennulína Landsnets, ásamt línuslóða sem tilheyrir Landsneti.

Í framlögðum gögnum framkvæmdaraðila kemur fram að tilgangur framkvæmdarinnar sé fyrst og fremst að vinna stórgrýti vegna ýmissa fyrirhugaðra framkvæmda á höfðuborgarsvæðinu þar sem stórgrýtisnámmum Í Geldinganesi og að Hamranesi hafi að mestu verið lokað. Einnig sé gert ráð fyrir að þar verði efni malað í einhverju mæli, aðallega það sem til falli við vinnslu stórgrýtis. Niðurstöður rannsókna hafi leitt í ljós að berg á fyrirhuguðu efnistökusvæði sé heppilegt í stórgrýtisvinnslu og mulið niður í burðarlagsefni í vegagerð. Fram kemur að framkvæmdir muni hefjast um leið og framkvæmdaleyfi fáiast og sé áætlað að efnistaka og vinnsla efnis standi yfir í 15 - 20 ár.

Fram kemur að framkvæmdasvæðið verði að hámarki 23,2 ha. Stefnt sé að því að vinna þar 1 milljón m³ af efni. Í frummatsskýrslu hafi jafnframt verið fjallað um 2 valkosti varðandi mögulega útvíkkun efnistökusvæðisins en í ljósi athugasemda sem hafi beinst að stærð efnistökusvæðisins og mögulegu eignarhaldi Mosfellsbæjar á hluta þess lands sem þar hafi verið fjallað um, hafi verið fallið frá þeim valkostum. Útmörk efnistökusvæðisins í matsskýrslu hafi því verið einfölduð frá því sem gert var ráð fyrir í frummatsskýrslu og hámarksstærð þess svæðis sem verði fyrir raski á yfirborði vegna efnistökkunnar hafi verið minnkað úr 51,3 ha í 23,2 ha. Miðað sé við að dýpt efnistöku verði að hámarki 10 m.

2.2 Frágangur

Fram kemur að við upphaf efnistöku verði hluti lausra jarðlaga, sem hreinsaður verði ofan af berginu, notaður til að móta mön við vestari og eftir atvikum syðri enda efnistökusvæðisins. Þetta sé gert til að skerma af svæðið og draga úr sjónrænum áhrifum efnistökkunnar, þegar horft sé austur yfir svæðið frá Nesjavallavegi. Öðrum hluta lausra jarðlaga verði haldið til haga og efnið notað við frágang á yfirborði. Byrjað verði að stalla 10 – 15 m innan marka efnistökusvæðisins þannig að flái fáiast við útjaðar með halla 1/3. Ekki verði grafið niður fyrir núverandi landhæð eins og hún sé lægst á svæðinu til að draga úr sjónrænum áhrifum og til að forðast að fá vatn í botn efnistökusvæðisins. Gengið verði frá fláum og yfirborði jafnóðum og efnistakan færast að vinnslumörkum, en þó þannig að athafnasvæði efnisvinnslunnar sé nægilega stórt hverju sinni. Til að koma í veg fyrir mögulegt rof og jarðvegsfok verði sáð í opinn jarðveg og áburður borinn á eftir því sem þörf krefur.

2.3 Veglagning

Fram kemur að leggja þurfi veg frá Nesjavallavegi að efnistökusvæðinu. Vegurinn þveri aðveituæð Orkuveitu Reykjavíkur og línuveg Landsnets, sem nýttur hafi verið sem reiðstígur og fari undir háspennulínu Landsnets. Vegurinn verði tvíbreiður, 5,5 m að breidd, aðlagður landinu og hækkaður þar sem þörf þykir vegna legu. Tveir eftirfarandi kostir hafi verið skoðaðir varðandi legu tengivegar:

- Vegkostur 1 felur í sér lagningu vegar um 700 m leið og þverun aðveituæðar Orkuveitunnar með brú og sé efnisþörf um 2000 m³.

- Vegkostur 2 felur í sér lagningu tæplega 3 km vegar og þverun aðveituæðar Orkuveitunnar, þar sem hún liggur neðanjarðar, um 300 m frá frístundabyggð við Krókatjörn. Efnisþörf sé um 8.000 m³.

2.4 Efnisflutningar

Fram kemur í matsskýrslu að efnisflutningar frá efnistökusvæðinu verði um Nesjavallaveg og síðan að mestu áfram um Hafravatnsveg að Suðurlandsvegi en við Suðurlandsveg hafi vegamótin nú verið stefnugreind. Meðalfjöldi ferða frá námunni verði um 30 á dag miðað við 10 m³ flutningsgetu á bíl en að hámarki 40 ferðir. Fram kemur að samkvæmt upplýsingum frá Vegagerðinni séu engar takmarkanir á notkun Nesjavallavegar, aðrar en þær að þar sé 70 km/klst hámarkshraði. Hins vegar þurfi að lagfæra slitlag vegarins og styrkja hann með aukinni þungaumferð. Vegurinn verði styrktur þannig að hann beri 11,5 tonna öxulþunga, sem almennt tíðkist fyrir þjóðvegi og hann breikkaður í 6,5 m.

3 NIÐURSTAÐA UM MAT Á UMHVERFISÁHRIFUM

3.1 ÁHRIF Á MENN OG SAMFÉLAG

3.1.1 Áhrif á hljóðvist

3.1.1.1 Áhrif starfsemi á efnistökusvæðinu á hljóðvist

Í athugasemdum margra frístundahúsaeigenda við frummatsskýrslu var lýst yfir áhyggjum vegna hávaða frá efnistökusvæðinu sem myndi hafa í för með sér ónæði í frístundabyggð. Á svæðinu sé mjög hljóðbært og sprengingar með reglulegu millibili ásamt hávaða frá stórvirkum vinnuvélum myndi raska þeirri friðsæld sem þar ríki alla jafna. Í matsskýrslu kemur fram að gert sé ráð fyrir 60-70 sprengingum á ári og miðast það við að sprengdir verði 1000 m³ af föstu bergi í einu og að efnistaka standi yfir í 15 ár. Til að draga úr áhrifum sprenginga verði þær takmarkaðar við virka daga milli kl. 10 og 18 og ekkert verði sprengt um helgar og á almennum frídögum. Þá verði titringsmælum komið fyrir við undirstöður háspennulínu Landsnets, við aðveituæð Orkuveitu Reykjavíkur og í nálægð við frístundabyggð og verði hámarksstærð sprengihleðslna ákvörðuð að teknu tilliti til mælinga á titringi, þannig að titringur verði undir viðunandi mörkum miðað við reglugerð nr. 684/1999 um sprengiefni. Fram kemur í matsskýrslu að gert sé ráð fyrir vinnu vinnuvéla á efnistökusvæðinu allt árið, að undanskildum almennum frídögum og hátíðisdögum. Gera megi ráð fyrir að unnið verði milli kl. 08 og 18 að jafnaði. Þar sem fjarlægðin milli frístundabyggðar og efnistökusvæðis sé tæpir 3 km og sjónlína ekki óhindruð sé talið að áhrif sprenginga og vinnslu efnis á efnistökusvæðinu verði lítil sem engin og í öllu falli langt undir viðmiðunarmörkum. Þó sé ekki hægt að útiloka að eitthvað hljóð berist, t.d. þegar sprengt verði.

Skipulagsstofnun telur að erfitt sé að leggja mat á þann hávaða sem hugsanlega mun berast frá efnistökusvæðinu til frístundabyggðarinnar, þrátt fyrir að svæðið sé í tiltekinni fjarlægð frá byggðinni og staðhættir þess eðlis að ekki er bein sjónlína á milli efnistökusvæðisins og frístundabyggðarinnar. Fyrir liggur að setja á upp titringsmæla, m.a. í nálægð frístundabyggðar, til þess að mæla þau áhrif sem titringur af völdum sprenginga kann að hafa. Skipulagsstofnun telur að áður en aðalskipulagi verði breytt og framkvæmdaleyfi veitt sé mikilvægt að gera tilraunasprengingu í námusárinu sem fyrir er til þess að mæla titringsáhrif við háspennulínu, Nesjavallaæð og á völdum stöðum í frístundabyggðinni, ásamt því að mæla hljóðstig í

frístundabyggðinni. Skipulagsstofnun telur eðlilegt að í framkvæmdaleyfi verði sett skilyrði sem tryggja að hávaði frá sprengingum og annarri starfsemi á efnistökusvæðinu verði viðunandi í frístundabyggðinni. Komi í ljós að töluvert ónæði sé af athöfnum á svæðinu í frístundabyggðinni telur Skipulagsstofnun eðlilegt að framkvæmdaraðili leiti leiða til að haga starfsemi þannig að það dragi úr ónæði eða að svæðið verði skermað betur af, t.d. með mönum.

3.1.1.2 Áhrif efnisflutninga á hljóðvist

Í matsskýrslu kemur fram að í ljósi athugasemda frá Umhverfisstofnun og frístundahúsaeygendum við Myrkurtjörn, Krókatjörn, Silungatjörn og Selvatn um forsendur hljóðstigsútreikninga í frummatsskýrslu hafi útreikningarnir verið uppfærðir miðað við áætlaða hámarksútreikninga þungra bíla. Gert sé ráð fyrir 80 ferðum efnisflutningabifreiða á dag, þ.e. til og frá efnistökusvæðinu og miðað sé við 70 km/klst aksturshraða. Samkvæmt þeim útreikningum fari hljóðstig ekki yfir 45 dB(A) viðmiðunarmörk við frístundahús sem nú standi við Nesjavallaveg. Hins vegar fari hljóðstig yfir viðmiðunarmörk innan svæðis sem skilgreint hafi verið fyrir frístundabyggð í Aðalskipulagi Mosfellsbæjar 2002-2024, en þar séu engin hús. Gert sé ráð fyrir að unnt verði að uppfylla viðmiðunarmörk um hljóðvist á því svæði með hljóðvörnum meðfram Nesjavallavegi. Það er því niðurstaða framkvæmdaraðila að þar sem áhrif efnisflutninga á hljóðvist séu innan viðmiðunarmarkna teljist þau viðunandi.

Skipulagsstofnun telur að sýnt hafi verið fram á með hljóðstigsútreikningum að hávaði vegna efnisflutninga fari ekki yfir viðmiðunarmörk samkvæmt reglugerð nr. 933/1999 um hávaða í núverandi frístundabyggð. Þá hefur í matsskýrslu verið sýnt fram á að unnt sé að halda hljóðstigi innan viðmiðunarmarkna í fyrirhugaðri frístundabyggð með gerð hljóðmana. Hins vegar liggur ekki fyrir samanburður á núverandi ástandi með tilliti til hljóðstigs á áhrifasvæði fyrirhugaðrar framkvæmdar, m.a. þar sem ekki eru til upplýsingar um núverandi umferð um Nesjavallaveg eða mælingar á hljóðstigi frá henni. Skipulagsstofnun tekur undir þau sjónarmið sem fram koma í athugasemdum frístundahúsaeyganda að ónæði muni verða af umferð efnisflutningabifreiða. Að mati stofnunarinnar er ljóst að tilkoma efnistökusvæðis í nágrenni núverandi og fyrirhugaðrar frístundabyggðar með tilheyrandi umferð efnisflutningabifreiða getur haft í för með sér neikvæð áhrif á dvalargesti t.d. hvað varðar kyrrðarupplifun og útiveru. Skipulagsstofnun telur að veglagning skv. valkosti 2 sé líkleg til að hafa meira ónæði í för með sér fyrir dvalargesti frístundahúsa en valkostur 1 þar sem vegurinn liggur nær frístundabyggðinni og vegna ójafnari umferðarhraða.

3.1.2 Áhrif á loftgæði

Í matsskýrslu kemur fram að Umhverfisstofnun og frístundabyggðaeigendur hafi gert athugasemdir við áhrif framkvæmdarinnar á ryk og loftmengun í frístundabyggðinni. Í matsskýrslu kemur fram að ekki sé gert ráð fyrir að ryk sem myndist vegna framkvæmda á efnistökusvæði dreifist langt, jafnvel í töluverðu hvassviðri. Á fundi með Umhverfisstofnun í tengslum við umsögn stofnunarinnar hafi komið fram að stofnunin sé sammála því mati að litlar líkur séu á að ryk frá efnistökusvæðinu muni valda óþægindum við frístundabyggð. Hins vegar geti orðið nokkur rykmengun í frístundabyggð við akstur flutningabifreiða eftir vegi skv. valkosti 2 en að þau áhrif verði fyrst og fremst sjónræns eðlis. Í matsskýrslu er áréttað það mat framkvæmdaraðila, að í ljósi þess að fyrst og fremst verði um grjótvinnslu að ræða,

verði rykmyndun á svæðinu óveruleg. Í ljósi fjarlægðar sé jafnframt talið mjög ólíklegt að ryk frá efnisvinnslunni valdi óþægindum við frístundabyggðina.

Skipulagsstofnun telur að áhrif rykmengunar geti verið nokkur, við vissar veðurfarsaðstæður, þ.e. þegar hvasst er og vindur stendur á frístundabyggð frá efnistökusvæði og efnisflutningum eftir malarvegi skv. valkosti 2. Stofnunin telur eðlilegt að aðkomuvegur að efnistökusvæðinu verði klæddur með bundnu slitlagi þrátt fyrir að þegar á heildina er litið verði áhrif af völdum rykmengunar líklega ekki veruleg í frístundabyggðinni.

3.1.3 Sjónræn áhrif og áhrif á landslag

Samkvæmt matsskýrslu er efnistökusvæðið að mestu leyti í hvarfi frá Nesjavallavegi og ekki sýnilegt frá frístundabyggð sem er í um 3 km fjarlægð. Fram kemur að háspennulína, Nesjavallaæð og vegur séu í næsta nágrenni og talsvert áberandi í landslaginu. Auðvelt verði að móta efnistökusvæðið í lokin þannig að það falli vel að núverandi landslagi. Neikvæð áhrif efnistökkunnar á landslag og sjónræna þætti verði þannig ekki umtalsverð hvorki til skemmri né lengri tíma. Fram kemur í matsskýrslu að sjónræn áhrif vegkostar 1 séu talin verða óveruleg. Áhrif vegkostar 2 verði nokkuð meiri en vegkostar 1, þar sem vegurinn muni verða samsíða Nesjavallavegi og vera sýnilegur frá honum á lengri kafla. Í umsögn Umhverfisstofnunar kemur fram að stofnunin telji að hægt eigi að vera að móta efnistökusvæðið þannig að það falli vel að landslagi og sjónræn áhrif verði því ekki umtalsverð en gera verði nánari grein fyrir landmótun í efnistökuáætlun. Fram kemur í umsögninni að svæðið sem slíkt henti vel til efnistöku. Framkvæmdaraðili ítrekar í ljósi umsagnar Umhverfisstofnunar að útfærsla efnistöku og frágangs verða nánar skilgreind í áætlun um efnistöku, samfara umsókn um framkvæmdaleyfi. Í athugasemdum hefur verið bent á að óljóst væri hver sé fyrirhuguð stærð efnistökusvæðisins og þar með umfang rasks á yfirborði. Framkvæmdaraðili hefur brugðist við þeim athugasemdum og minnkað hugsanlegt svæði sem raskast um rúmlega helming.

Skipulagsstofnun telur óhjákvæmilegt að áhrif fyrirhugaðra framkvæmda á landslag verði nokkuð neikvæð þar sem um beina og óafturkræfa röskun verði að ræða á rúmlega 20 ha lítt röskuðu landi. Skipulagsstofnun telur ennfremur að ekki verði komist hjá nokkrum neikvæðum sjónrænum áhrifum af efnistökuáætlun og vegi að honum, frá sjónarhóli vegfarenda sem leið eiga um Nesjavallaveg en einnig þeirra sem fara um svæðið gangandi eða á hestbaki. Stofnunin telur ólíklegt að efnistökusvæðið sjáist frá frístundabyggð sem er í um 3 km fjarlægð. Skipulagsstofnun telur að vegur lagður skv. valkosti 2 muni hafa neikvæðari sjónræn áhrif og áhrif á landslag en vegur lagður skv. valkosti 1 þar sem umfang hann er meira. Skipulagsstofnun telur að með því að fella efnistökusvæðið sem best að landi, góðri umgengni og frágangi námusvæðisins sé unnt að draga úr neikvæðum sjónrænum áhrifum efnistökkunnar til lengri tíma litið. Í því sambandi tekur Skipulagsstofnun undir álit Umhverfisstofnunar, sem birtist í bréfi dags. 4. maí 2007 og er fylgiskjal með matsskýrslu, þess efnis að eftir að efnistökusvæði hafi verið minnkað að umfangi miðað við það sem gert var ráð fyrir í frummatsskýrslu, þurfi að gera ráð fyrir að tekið verði minna efni en 1.000.000 m, reynist slíkt nauðsynlegt til að hægt sé við frágang að aðlaga efnistökusvæðið að landslagi.

3.1.4 Óhappa- og slyshætta vegna efnisflutninga

Í matsskýrslu kemur fram að Orkuveita Reykjavíkur mæli með lagningu vegar samkvæmt kosti 2 í stað vegar samkvæmt kosti 1 vegna hættu sem geti skapast af

útafakstri flutningabíla þegar ekið er yfir hitaveituæð fyrirtækisins samkvæmt kosti 1. Jafnframt er bent á í umögn Orkuveitunnar að sömu ástæðum sé óæskilegt að efnisflutningabifreiðir þurfi að aka um 2,5 km eftir Nesjavallavegi meðfram hitaveituæðinni miðað við veglagningu skv. valkosti 1. Í matsskýrslu kemur fram að skv. valkosti 1 liggi fyrir frumhönnun brúar yfir aðveituæðina, til að tryggja öryggi og verði nánari hönnun hennar í samráði við Orkuveituna, með þeim öryggisbúnaði sem þörf krefji. Í matsskýrslu kemur fram að Nesjavallavegur sé þjóðvegur og hafi Vegagerðin, sem fari með veghald vegarins, ekki gert athugasemdir við fyrirhugaða umferð þungaflutningabíla um veginn. Að mati framkvæmdaraðila séu líkur á umferðaróhöppum, er geti valdið tjóni á Nesjavallaæð, óverulegar þrátt fyrir umferð efnisflutningabifreiða. Heilbrigðiseftirlit Kjósarsvæðis telur að vegkostur 1 sé betri hvað varðar rask á umhverfi og hljóðvist og mælir því frekar með þeim kosti. Framkvæmdaraðili tekur undir álit heilbrigðiseftirlitsins þar sem styttri námuvegur þýði m.a. minna rask á umhverfi og minna viðhald. Í athugasemdum hefur verið bent á að vegna aukinnar umferðar þungaflutningabifreiða sé aukin hætta á árekstrum og slysum á Nesjavallavegi og við gatnamót að frístundabyggðum.

Skipulagsstofnun telur meiri líkur á að umferðaróhapp geti valdið tjóni á Nesjavallaæð skv. valkosti 1 en valkosti 2 þar sem í seinna tilvikinu væri ekið yfir æðina þar sem hún er niðurgráfin. Framkvæmdaraðili hefur hins vegar kynnt aðgerðir til að koma í veg fyrir óhapp við akstur yfir æðina á brú samkvæmt valkosti 1. Skipulagsstofnun telur að áhrif af valkosti 1 verði hins vegar meiri vegna rasks og hávaða frá umferð en vegna valkosti 2. Skipulagsstofnun telur mikilvægt að verði valkostur 1 fyrir valinu verði staðið að þverun Nesjavallaæðar í samráði við Orkuveituna. Varðandi þá athugasemd Orkuveitunnar að aukin hætta sé á að efnisflutningabifreiðar aki utan í hitaveituæðina eftir því sem þeir aka lengri vegalengd meðfram henni telur stofnunin að lágmarka megi þá hættu með breikku vegarins, samfara styrkingu hans og t.d. með uppsetningu vegriða.

Varðandi athugasemdir frístundahúsaeygenda um aukna slyshættu vegna umferðar efnisflutningabifreiða bendir stofnunin á að í matsskýrslu er að finna afrit af fundargerð frá fundi fulltrúa framkvæmdaraðila með Vegagerðinni. Samkvæmt henni kemur fram að Vegagerðin hafi nú þegar styrkt Nesjavallaveg á tveimur stöðum. Þeirri vinnu verði haldið áfram auk þess sem brugðist verði við sérstaklega með hraðari endurbótum, verði þess þörf, eftir því sem umferð um veginn aukist og vel komi til greina að koma fyrir biðskyldumerkjum við gatnamót Nesjavallavegar og vegslóða sem liggja frá frístundabyggð. Vegagerðin gerir ekki athugasemdir við notkun vegarins til efnisflutninga, enda hafi vegurinn áður verið notaður við slíka flutninga.

Skipulagsstofnun telur mikilvægt að í framkvæmdaleyfi verði sett ákvæði um samráð við Vegagerðina um að gera þurfi nauðsynlegar endurbætur á Nesjavallavegi vegna aukinnar umferðar þannig að umferðaröryggi versni ekki miðað við núverandi aðstæður.

3.1.5 Áhrif á útivist

Í matsskýrslu voru gerða athugasemdir vegna skerðingar á reiðvegi um svæðið og á möguleikum til útivistar á svæðinu. Í matsskýrslu kemur fram að reiðvegur verði lagður utan við fyrirhugað efnistökusvæði áður en námuvinnsla hefjist þannig að reiðleiðin til Nesjavalla verði hindrunar- og áreitislaus fyrir ríðandi umferð. Þá verði komið fyrir aðvörunarskiltum þar sem fram komi hvernig aðvörun fyrir sprengingu

fari fram og á hvaða tímum sprengt verði. Framkvæmdaraðili bendir á að áhrif á útivistarmöguleika gangandi ferðafólks og skíðafólks felist í takmörkun á því svæði sem unnt verði að nýta til útivistar og áhrifum á þá upplifun sem útivist á opnu og óröskuðu landsvæði geti haft í för með sér.

Skipulagsstofnun telur að þær aðgerðir sem kynntar eru í matsskýrslu að leggja nýjan veg og koma upp aðvörunarskiltum vegna sprenginga muni draga úr þeim áhrifum sem fyrirhugaðar framkvæmdir kynnu ella að hafa á hestamenn og hesta. Þá telur Skipulagsstofnun að merkja þurfi svæðið eða girða það af til að koma í veg fyrir að hestamenn, gönguskiðafólk eða vélsleðafólk eigi það á hættu að verða fyrir óhappi við efnistökusvæðið. Stofnunin telur hins vegar ljóst að röskun á um 20 ha svæði sem í dag er óraskað og sprengingar muni hafa áhrif til takmörkunar á útvistariðkun á svæðinu. Auk þess telur Skipulagsstofnun að sú starfsemi sem er samfara efnistöku og ónæði af hennar völdum muni ekki síður hafa töluverð neikvæð áhrif á upplifun þeirra sem vilja stunda útivist á svæðinu með hvaða hætti sem hún fer fram.

3.1.6 Áhrif á grunn- og neysluvatn

Í umsögn Heilbrigðiseftirlits Kjósarsvæðis kemur fram að efnistökusvæðið sé um 1 km frá fjarsvæði A á verndarsvæði vatnsbóla höfuðborgarsvæðisins. Akstur efnisflutningabífraða til og frá námunni og bíla með olíu til vinnuvéla námunnar liggja hins vegar um fjarsvæði B og aukist því líkur á olíumengun á fjarsvæði B vegna slysa og óhappa. Nauðsynlegt sé að veghaldari tryggi að vegur sé nógu vel uppbyggður fyrir þessa efnisflutninga og að öryggi vegarins verði fullnægjandi. Í athugasemdum hefur komið fram það álit að hætta á vatnsmengun á efnistökusvæðinu væri talsverð og lítið væri gert úr henni í frummatsskýrslu. Einnig kom fram í umsögn Mosfellsbæjar að gera þyrfti ítarlegri skoðun á áhrifum efnistöku á grunnvatn og grunnvatnsstreymi. Framkvæmdaraðili hefur fengið álit Árna Hjartarsonar jarðfræðings á áhrifum hugsanlegrar mengunar frá efnistöku á grunnvatnsstrauma og að mati hans taki það grunnvatnsstrauminn líklega 4-6 mánuði að berast þá 3 km sem séu frá efnistökusvæðinu að lindum við Selvatn sem falli undir fjarsvæði B. Á þessari leið eigi sér stað mikil sún og þynning á hugsanlegri mengun. Engu að síður þurfi að gera strangar kröfur til umgengni og meðferðar olíuefna.

Í ljósi ofangreinds álits telur Skipulagsstofnun að ekki séu líkur á að áhrif framkvæmdarinnar á grunn- og neysluvatn verði veruleg. Sveitarstjórn hefur auk þess tök á að setja skilyrði í framkvæmdaleyfi og heilbrigðiseftirlit í starfsleyfi, sem taka sérstaklega á meðferð efna, er kunna að valda grunnvatnsmengun. jafnframt getur sveitarstjórn gengið úr skugga um að öryggi á flutningavegi innan vatnverndarsvæðis sé ásættanlegt, áður en framkvæmdaleyfi er veitt.

3.1.7 Eignarhald á landi

Í athugasemd Ásgeirs Þórs Ásgeirssonar f.h. Gunnars Dungal eru gerðar athugasemdir um eignarhald á því landi sem fyrirhugað er að hefja efnistöku á. Skipulagsstofnun bendir á að stofnunin tekur ekki afstöðu til deilna um eignarhald í ferli mats á umhverfisáhrifum.

3.2 ÁHRIF Á GRÓÐUR OG DÝRALÍF

Í matsskýrslu kemur fram að gróður og fuglar á svæðinu teljist ekki sjaldgæfar og einstakar með tilliti til verndargildis. Í nokkrum athugasemdum frá einstaklingum hefur verið bent á að fyrirhugað efnistökusvæði sé varpsvæði fugla eins og lóu, spóa,

rjúpu, hrossagauks og þúfutittlings auk þess sem vakin er athygli á því að fálkar sjáist iðulega á svæðinu. Framkvæmdaraðili bendir á að ekki sé dregið úr né gert lítið úr því að umræddar fuglategundir verpi á svæðinu. Hins vegar er horft til þess að ekki er um sjaldgæfar tegundir að ræða á landsvísu og ekki er um að ræða rask á mikilvægu búsvæði þessara tegunda. Af þeim sökum er talið að áhrif framkvæmdarinnar á fuglalíf verði óveruleg.

Fyrir liggur það álit Náttúrufræðistofnunar Íslands, sem var fylgiskjal með matsskýrslu, að litlar líkur séu taldar á því að á fyrirhuguðu framkvæmdasvæði vaxi sjaldgæfar tegundir, vegna þess hve gróðurfar sé einsleitt. Hins vegar sé ljóst að um er að ræða ágætlega gróið svæði sem verður fyrir umfangsmiklu raski vegna fyrirhugaðra framkvæmda, a.m.k. á meðan efnistaka stendur yfir.

Skipulagsstofnun telur að draga megi að hluta úr neikvæðum áhrifum efnistökkunnar á gróður til langtíma með m.a. með því að sá í opinn jarðveg og bera á til að koma í veg fyrir mögulegt rof og jarðvegsfok. Skipulagsstofnun tekur undir þá niðurstöðu framkvæmdaraðila í matsskýrslu að þrátt fyrir að ekki sé um sjaldgæfar tegundir að ræða á svæðinu verði áhrif framkvæmdanna á gróður nokkuð neikvæð með hliðsjón af umfangi röskunar. Skipulagsstofnun telur að veglagning skv. valkosti 2 hafi meiri neikvæð áhrif á gróður þar sem um er að ræða mun lengri veg og þ.a.l. meira rask á gróðri. Varðandi áhrif á fugla þá liggur fyrir að nokkrar algengar fuglategundir verpa á svæðinu og munu þ.a.l. missa varpsvæði sín við fyrirhugaðar framkvæmdir. Skipulagsstofnun telur þó að þar sem fyrirhugaðar framkvæmdir munu ekki hafa áhrif á varp- eða búsvæði sjaldgæfra tegunda eða tegunda á válista munu áhrif á fugla almennt ekki verða veruleg.

3.3 STAÐA SKIPULAGS OG LEYFISVEITINGA

Varðandi stöðu skipulags og leyfisveitinga vegna efnistöku í Hrossadal í landi Miðdals í Mosfellsbæ bendir Skipulagsstofnun á eftirfarandi:

- Framkvæmdin er ekki í samræmi við Aðalskipulag Mosfellsbæjar 2002-2024 og kallar því á breytingu á því. Aðalskipulagsbreytingin er háð lögum um umhverfismat áætlana nr. 105/2006.
- Framkvæmdin er háð framkvæmdaleyfi Mosfellsbæjar skv. 27. gr. skipulags- og byggingarlaga nr. 73/1997. Staðfest breyting á Aðalskipulagi Mosfellsbæjar 2002-2024 þarf að liggja fyrir við útgáfu sveitarstjórnar á framkvæmdaleyfi vegna fyrirhugaðra framkvæmda.
- Framkvæmdin er háð leyfi Heilbrigðiseftirlits Kjósarsvæðis samkvæmt reglugerð nr. 785/1999 um starfsleyfi fyrir atvinnurekstur sem getur haft í för með sér mengun.

Þegar sótt er um framkvæmdaleyfi þarf framkvæmdaraðili að leggja fram áætlun um efnistöku í samræmi við lög um náttúruvernd nr. 44/1999 þar sem gera þarf grein fyrir magni, gerð efnis, vinnslutíma og frágangi efnistökusvæðis.

4 NIÐURSTAÐA SKIPULAGSSTOFNUNAR

Í samræmi við 11. gr. laga um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000 m.s.b. hefur Skipulagsstofnun farið yfir matsskýrslu Stróks ehf. sem lögð var fram samkvæmt 10. gr. sömu laga. Matsskýrsla framkvæmdaraðila byggði á auglýstri frummatsskýrslu, umsögnum og athugasemdum sem bárust á kynningartíma frummatsskýrslu og afstöðu framkvæmdaraðila til þeirra.

Skipulagsstofnun telur að matsskýrsla Stróks ehf. hafi uppfyllt skilyrði laga og reglugerðar um mat á umhverfisáhrifum hvað varðar þau atriði sem getið er í 18. grein reglugerðar nr. 1123/2005.

Skipulagsstofnun telur óhjákvæmilegt að áhrif fyrirhugaðra framkvæmda á landslag verði nokkuð neikvæð þar sem um verði að ræða beina og óafturkræfa röskun á rúmlega 20 ha af lítt röskuðu svæði. Hins vegar telur stofnunin að draga megi úr sjónrænum áhrifum með því að fella efnistökusvæðið sem best að landi og með góðri umgengni og frágangi námusvæðisins.

Skipulagsstofnun telur að við vissar veðurfarsaðstæður geti gætt nokkurrar rykmengunar í frístundabyggð en hún verði ekki veruleg. Til þess að draga úr líkum á að áhrifa rykmengunar telur stofnunin eðlilegt að Strókur ehf. klæði aðkomuveg að efnistökusvæðinu með bundnu slitlagi.

Skipulagsstofnun telur að röskun á um 20 ha svæði sem í dag er lítt raskað, sprengingar og annað ónæði vegna starfsemi á svæðinu muni hafa nokkuð neikvæð áhrif á upplifun þeirra sem vilja stunda útivist á svæðinu með hvaða hætti sem hún fer fram.

Skipulagsstofnun telur að fyrirhugaðar framkvæmdir muni ekki hafa veruleg áhrif á fugla en nokkuð neikvæð áhrif á gróður vegna umfangs þess svæðis sem raskast. Skipulagsstofnun telur að draga megi að hluta úr neikvæðum áhrifum efnistökkunnar á gróður til langtíma, m.a. með því að sá í opinn jarðveg og bera á til að koma í veg fyrir mögulegt rof og jarðvegsfok. Skipulagsstofnun telur að ekki séu líkur á að áhrif framkvæmdarinnar á grunn- og neysluvatn verði veruleg enda verði gerðar strangar kröfur til umgengni og meðferðar olíufna í ákvæðum starfsleyfis.

Umferð efnisflutningabifreiða mun aukast verulega eftir Nesjavallavegi miðað við núverandi aðstæður. Skipulagsstofnun telur að sýnt hafi verið fram á með hljóðstigsútreikningum að hávaði vegna efnisflutninga fari ekki yfir viðmiðunarmörk samkvæmt reglugerð í núverandi frístundabyggð. Þá hafi verið sýnt fram á að unnt sé að halda hljóðstigi innan viðmiðunarmarka í fyrirhugaðri frístundabyggð með gerð hljóðmana. Hins vegar verður töluvert ónæði af umferð efnisflutningabifreiða sem mun hafa neikvæð áhrif á dvalargesti í frístundabyggðinni þrátt fyrir að framkvæmdaraðili geri ekki ráð fyrir að unnið verði á almennum frídögum og hátíðisdögum. Stofnunin telur að veglagning frá efnistökusvæði skv. valkosti 2 sé líkleg til að hafa neikvæðari áhrif á landslag, gróður og á dvalargesti frístundahúsa með tilliti til ónæðis en valkostur 1. Skipulagsstofnun telur að við veglagningu skv. valkosti 1 séu meiri líkur á að umferðaróhapp geti valdið tjóni á Nesjavallaæð. Verði sá valkostur fyrir valinu þá þarf framkvæmdaraðili að hafa samráð við Orkuveituna um aðgerðir sem lágmarka líkur á tjóni á hitaveituæðinni.

Skipulagsstofnun telur að auknir þungaflutningar vegna efnistöku geti haft töluverða breytingu í för mér sér hvað varðar umferðaröryggi og slyshættu á og við Nesjavallaveg. Skipulagsstofnun telur því mikilvægt að í framkvæmdaleyfi sé sett

ákvæði um samráð við Vegagerðina um að gera þurfi nauðsynlegar endurbætur á Nesjavallavegi vegna aukinnar umferðar þannig að umferðaröryggi versni ekki miðað við núverandi aðstæður.

Ráðgerð efnistaka er ekki í samræmi við þá landnotkun sem er í nágrenni fyrirhugaðs efnistökusvæðis. Efnistökusvæðið er nálægt Nesjavallaæð og háspennulínu Landsnets og í um þriggja km fjarlægð frá frístundabyggð við Silungatjörn, Krókatjörn, Myrkurtjörn og Selvatn. Skipulagsstofnun telur að ekki hafi verið sýnt fram á í matsskýrslu hver verði áhrif hávaða frá sprengingum og annarri starfsemi á efnistökusvæðinu í frístundabyggðinni. Stofnunin telur að áður en aðalskipulagi verði breytt og framkvæmdaleyfi er veitt sé mikilvægt að gerðar séu tilraunir með sprengingar í því námusári sem fyrir er á svæðinu til þess að mæla titringsáhrif og hljóðstig í frístundabyggðinni. Með ákvæðum í framkvæmdaleyfi er að mati Skipulagsstofnunar unnt að setja skilyrði sem tryggja að hávaði frá sprengingum og annarri starfsemi á efnistökusvæðinu verði viðunandi í frístundabyggðinni.

Skipulagsstofnun telur að hvernig til tekst um áhrif framkvæmdarinnar og starfsemi sem henni fylgir á umhverfið sé háð verktilhögun og mótvægisáðgerðum sem kynnt hafa verið við meðferð málsins.

Reykjavík, 21. júní 2007.

Hólfríður Sigurðardóttir

Jakob Gunnarsson